

17.11.2011

SELVITYS VUODEN 2010 ARVIOINTIKERTOMUKSEN
JOHDOSTA SUORITETUISTA TOIMENPITEISTÄ

17.11.2011

SELVITYS VUODEN 2010 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA SUORITETUISTA TOIMENPITEISTÄ

Muistio on yhteenveto, joka perustuu virastojen ja liikelaitosten loka-kuussa 2011 toimittamiin selvityksiin toimenpiteistä, joihin kukin virasto ja liikelaitos on ryhtynyt tai tulee ryhtymään vuoden 2010 arviointikertomuksen johdosta.

Kursiivilla olevat kohdat ovat tarkastuslautakunnan toteamukset arviointikertomuksesta vuodelta 2010.

Arviointikertomuksen kohta 3.1 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

3.1.1 Kaupungin strategiaohjelman 2009–2012 arviointi

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *strategiaohjelman tavoitteiden ja virastoille ja liikelaitoksille talousarviossa asetettujen tavoitteiden tulee olla nykyistä selkeämmin yhteydessä toisiinsa.*
- *strategiaohjelman tavoitteiden toteutumisen seuranta tulee kehittää kattavammaksi ja luotettavammaksi.*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (3.11.2011), että talousarvion laatimisosuissa pyritään edelleen korostamaan, että hallintokunnat valmistellessaan talousarvion tavoitteita määrittelevät selkeämmin tavoitteiden yhteyden strategiaohjelmaan. Talous- ja suunnittelukeskus pyrkii yhteistyössä Oiva Akatemian kanssa toteutettavalla koulutuksella ja valmennuksella tukemaan virastojen ja liikelaitosten strategisen suunnittelun parantamista.

3.1.2 Strategiaohjelman 2009–2012 ja elinkeinostrategian 2007 toteuttaminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *sekä strategiaohjelmassa että elinkeinostrategiassa tulee olla seurattavat, selkeät arviointikriteerit ja mittarit.*
- *tonttien tarjonnalle ja maankäytölle tulee laatia strateginen ohjelma ohjaamaan kaavoitusta.*
- *työelämävastaavuuden ennakointia on perusteltua tehdä myös korkeakoulujen kanssa*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (2.11.2011), että kaupunginjohdaja on hyväksynyt 12.10.2011 johtajistokäsittelyssä vuonna 2007 val-

17.11.2011

mistuneen elinkeinostrategian ajantasaistuksen ”Helsingin elinkeinopolitiikan kehittämisvalinnat 2011”. Elinkeinopolitiikan kehittämisvalinnat sisältää 53 toimenpide-ehdotusta. Talous- ja suunnittelukeskuksen elinkeinopalvelu on valmistellut toimenpiteiden toteuttamiseksi erillisen toteutussuunnitelman, jossa määritellään myös toteutuksen seurantaan varten selkeät arviointikriteerit ja mittarit.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että maankäytön ja asumisen toteutusohjelman 2012 luonnos on valmistunut lokakuussa 2011. Hallintokeskus on pyytänyt lausunnot luonnoksesta 16.12.2011 mennessä sekä keskeisiltä kaupungin omilta lautakunnilta että ulkopuolisilta toimijoilta. Luonnoksesta laaditaan ehdotus uudeksi maankäytön ja asumisen toteutusohjelmaksi maaliskuun alkuun 2012 mennessä. Luonnokseen sisältyvät tavoitteet sekä yleis- että asemakaavoitukselle ja tontinluovutuksille. Ohjelmaluonnoksen mukaan tavoitteeksi asetettaisiin, että seuraavan valtuustokauden aikana laaditaan uusi yleiskaava, asemakaavoja laaditaan 450 000 kem² vuosittain ja asuntotuotantoon luovutetaan tontteja vuosittain 325 000 kem².

3.1.3 Kaupunginvaltuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

3.1.4 Tavoitteiden tarkastelu strategisten aihealueiden ja tavoitteiden mukaan

3.1.5 Tavoitteiden tarkastelu toimialakohtaisesti

Lukuihin ei sisälly tarkastuslautakunnan toteamuksia.

3.1.6 Sitovia toiminnallisia tavoitteita koskevien seurantajärjestelmien arviointi

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupungin virastojen ja laitosten sitovien tavoitteiden tulee kattaa strategiset tavoitteet nykyistä laajemmin.*
- *rakennusviraston tulee tehostaa pysäköinninvalvontaa muun muassa lisäämällä valvojen määrää.*
- *kulttuurikeskuksella tulee olla kaikki organisaatiotasot kattava tuottavuuden mittaamistapa talousarvion 2010–2012 laatimisoheiden mukaisesti (Khs 6.4.2009).*
- *henkilöstökeskuksen ja liikuntaviraston tulee noudattaa sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteumatietojen dokumentoinnista annettua ohjetta.*
- *kaupungin tulee seurata, miten asuntotuotantotoimisto pysyy toteuttamaan MA-ohjelman edellyttämiä tuotantotavoitteita tulevaisuudessa*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (3.11.2011), että se on valmistellessaan talousarvioehdotusta 2012 lauta- ja johtokuntien esitysten pohjalta pyrkinyt huolehtimaan sitovien tavoitteiden strategisesta kattavuudesta.

17.11.2011

desta. Sitovien tavoitteiden kattavuutta strategisten tavoitteiden suhteen tullaan viestimään talousarvion laatimisohejeissa sekä virastojen ja liikelaitosten valmistelijoille järjestettävissä tilaisuuksissa. Samalla talous- ja suunnittelukeskus pyrkii huolehtimaan, ettei sitovien tavoitteiden määrä kasva liian suureksi.

Rakennusvirasto toteaa (28.10.2011), että sitovia toiminnallisia tavoitteita on lisätty vuoden 2012 talousarvioehdotuksessa siten, että ne sisältävät kattavammin viraston keskeiset toimialat ja myös virastojen välisen yhteistyön.

Pysäköinnintarkastajien määrä arvioidaan vuosittain talousarvioehdotuksen valmistelun yhteydessä. Vuosina 2011 – 2012 toiminnan tehostamisen pääpaino on pysäköinninvalvonnan uuden valvonta- ja toimintajärjestelmän kehittämisessä ja käyttöönotossa. Uusi järjestelmä käyttöönotetaan vuoden 2012 alusta ja sen tuoman toiminnan tehostamisen jälkeen voidaan arvioida uudelleen myös pysäköinnintarkastajien mahdollista lisäämistarvetta.

Kulttuurikeskus toteaa (1.11.2011), että henkilöstölle on esitelty malli tuottavuuden mittaamiseksi. Se tullaan ottamaan käyttöön vuonna 2012 perustuen vuoden 2011 tilinpäätös- ja suoritustietoihin. Talous- ja suunnittelukeskus on hyväksynyt kulttuurikeskuksen matriisin syksyllä 2011.

Henkilöstökeskus toteaa (2.11.2011), että se on vuonna 2011 lähettänyt ohjeiden mukaisesti talousarvion ensimmäisen toteutumisen yhteydessä kustakin sitovasta toiminnallisesta tavoitteesta edellytetyn kuvauksen, jonka perusteella kunkin tavoitteen toteutuminen on jälkikäteen todennettavissa. Kuvaukseen sisältyy tiedot toteumatietojen dokumentoinnista henkilöstökeskuksessa vuoden aikana.

Liikuntavirasto toteaa (31.10.2011), että liikuntatoimen vuoden 2012 sitovia tavoitteita on täsmennetty. Liikuntatoimi on käynnistännyt vuonna 2011 uuden liikuntastrategian valmistelun, jonka viitekehystenä käytetään Helsingin kaupungin vuosien 2009 - 2012 strategiaa. Tässä yhteydessä kehitetään liikuntatoimen strategisia ja sitovia tavoitteita, niin että ne vastaavat paremmin koko kaupungin strategisia tavoitteita. Samalla kehitetään sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteumatietojen dokumentointia.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa MA-ohjelman tavoitteista (2.11.2011), että vuonna 2011 asuntotuotantotoimiston alkavissa hankkeissa asuntojen yhteismäärä on 1 296, kun tavoitteena on 1 500 asuntoa vuodessa. Ara-vuokra-asuntojen määrä alkavissa hankkeissa on

17.11.2011

649 asuntoa, tavoitteen ollessa 750 asuntoa. Asumisoikeus- ja hitas-asuntojen eli välimuodon asuntojen määrä on yhteensä 609 asuntoa, tavoitteen ollessa 600 asuntoa.

Lähivuosien asuntotuotannon mahdollisuudet ovat heikommat. Erityisesti asumisoikeushankkeiden suunnittelu on ollut pitkään tänä vuonna pysähdyksissä, koska valtio teki vuoden 2011 ensimmäiset asumisoikeuspäätökset vasta loppusyksyllä. Myöskään tontinvarauksia ei ole riittävästi tuleville vuosille. Ara-vuokratuotannossa, joka on kaupungin oman tuotannon keskeinen tuote, olennaista ovat myös tarjolla olevien tonttien rakentamiskustannukset.

Rakentamista hidastaa myös ara-vuokra- ja asumisoikeusasuntohankkeissa urakkatarjousten vähäisyys. Tarjoushinnat ovat nousseet, ja viime aikoina monessa kohteessa saatu edullisin tarjous on ylittänyt kustannusarviot.

Asuntotuotantotoimisto toteaa (3.11.2011) tonttien riittävydestä, että uudistuotannon esteenä on ollut vuonna 2010 rakentamiskelpoisten tonttien vähäisyys niin kuin jo useampana vuotena aiemminkin. Tonttien riittävyden parantamiseksi ja tonttivarauksen ennakoimiseksi on pidetty säännöllisesti palaverreja asuntotuotantotoimiston ja kiinteistöviraston tonttiosaston kesken.

Asuntotuotantotoimisto osallistui talous- ja suunnittelukeskuksen toteuttaman täydennysrakentamisselvityksen tekemiseen, jossa pyrittiin löytämään lisärakentamismahdollisuuksia jo rakennetuilta alueilta ja lisäämään koko kaupungin asuntotuotannon määrää.

Asuntotuotantotoimisto / Asuntotuotantotoimikunta laati esityksen, jossa selvitettiin keinoja, joilla voidaan edistää lisärakentamiskohteiden toteuttamista myös muina hallintamuotoina kuin valtion tukemina vuokra-asuntoina. Täydennysrakennusmahdollisuuksia on selvitetty yhteistyössä tonttiosaston kanssa sekä peruskorjausten hankesuunnitelmien laatimisen yhteydessä kaupungin kiinteistöyhtiöiden kanssa.

Asuntotuotantotoimisto on rakennusvalvontaviraston ja kaupunkisuunnitteluviraston johtoryhmien kanssa tehdyllä yhteistyöllä pyrkinyt edistämään rakennushankkeiden kitkatonta etenemistä. Kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusvalvontavirasto ovat kouluttaneet asuntotuotantotoimiston henkilökuntaa mm. poikkeuslupamenettelyjen ja kerrosalutulkintojen osalta.

Asuntotuotantotoimisto on selvittänyt mm. autopaikkainormien vaikutusta lisärakentamisen näkökulmasta. Tarkoituksena on ollut selvittää, voitaisiinko joillakin tietyillä alueilla tai tonteilla, joihin on hyvät joukkoli-

17.11.2011

kenneyhteydet, joustaa asemakaavan autopaikkanormeista ja helpottaa sitä kautta rakentamisedellytyksiä.

Asuntotuotantotoimisto toteaa urakkakilpailuedellytysten parantamisesta, että asuntotuotantotoimisto on pyrkinyt parantamaan urakkakilpailujen onnistumista mm. antamalla ennakkoinformaatiota urakoitsijoille kilpailuun tulevista urakkakohteista. Lisäksi asuntotuotantotoimisto järjesti rakennusliikkeille toukokuussa 2011 seminaarin, jossa esiteltiin ATT:n toimintaa ja keskusteltiin yhteistyön parantamisen edellytyksistä rakennusliikkeiden kanssa.

Tonttien rakentamiskelpoisuuteen ja kunnallistekniikan rakentamiseen liittyviä riskejä on poistettu ao. laitosten kanssa pidetyillä palaverilla. Asuntotuotantotoimisto on käynyt keskusteluja Rakennusteollisuus RT ry:n kanssa keinoista urakkakilpailun kilpailuedellytysten lisäämiseksi yleisesti rakennusalalla. Samassa yhteydessä on pyritty löytämään yhteisesti hyväksytyjä keinoja talousrikollisuuden poistamiseksi alalta.

Hankkeiden käynnistymistä on pyritty nopeuttamaan etsimällä muitakin kuin perinteisiä toteutusmuotoja. Jaetun urakkamuodon lisäksi on käytetty myös KVR- ja kokonaisurakoita. Esimerkiksi Myllypuron puurakentamistonttien jatkohankkeissa hyväksyttävään hinta-laatusuhteeseen päästiin valitsemalla urakoitsija neuvottelumenettelyllä aiemmin käydyn SR-kilpailun pohjalta.

Arviointikertomuksen kohta 3.2 Kaupungin toimintaa ja taloutta koskevia kokonaisarviointeja

3.2.1 Kaupungin talouden arviointi 2010

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupungin talous on rakenteellisten uudistusten edessä, kun tuloutusmahdollisuudet Helsingin Energialta vähenevät ja mikäli myös kuntien veropohjaa tullaan kaventamaan.*
- *kaupungin tulee ottaa käyttöön Helsinki-Vantaa selvityksen tuottama informaatio siten, että kaikilla hallinnon aloilla etsitään tehokkaampia tapoja organisoida ja järjestää palvelut esimerkiksi hierarkioita madaltamalla.*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (3.11.2011), että talousarvion 2012 ja taloussuunnitelman 2012–2014 valmistelussa on korostettu kaupungin tulopohjan vahvistamisen tarvetta ja menokehityksen hillitsemistä.

17.11.2011

Talousarviossa 2012 todetaan, että Helsingin Energian päästötavoitteiden toteuttaminen, sähkömarkkinoiden muutokset ja lainsäädännön mahdollisesti aiheuttamat organisaatiomuutostarpeet aiheuttavat sen, että Helsingin Energia ei voi tulevaisuudessa siirtää vuoden 2010 tasoa vastaavia summia kaupungin ydintoimintojen rahoittamiseen velkaantumatta itse.

Talousarvioon 2012 sisältyy arvio, että syksyn 2011 tietojen perusteella vuonna 2012 jatkuva lainanotto muodostaa huomattavasti suuremman riskin kuin keväällä 2011 raamia valmisteltaessa. Helsingissä joudutaan näiden syiden vuoksi noudattamaan tiukkaa menokuria vuosina 2012–2014.

Talousarviossa 2012 on edelleen todettu, että kaupungin rahoituksellisen epätasapainon oikaisemiseksi sekä tuottavuuden paranemisen aikaansaamiseksi on toimintamenojen kasvun oltava vuosina 2013–2014 kustannustason nousua selvästi pienempää. Menokasvu toimintamäärärahoissa on + 1,2 % vuonna 2013 ja + 1,5 % vuonna 2014. Em. taloussuunnitelmavuosille varatut menomäärärahat on budjetoitu keskitetysti ja niiden suuntaamisesta toimialoille päätetään ko. vuosien raami- valmistelun yhteydessä.

Toimintamenokasvun niukka taso vuosina 2013–2014 ei näyttäisi nykyisillä tuloarvioilla täysin riittävän syntyneen rahoituksellisen epätasapainon oikaisemiseen. Mikäli kyseisissä menoraameissa ei pysytä vuosina 2013–2014, kaupunki joutuu arvioimaan uudelleen tulonlähteitään tai lainanottotarvettaan.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että Helsinki-Vantaa-selvityksen opeista on valmisteilla raportti kaupunginvaltuustolle lauta- ja johtokuntien lausuntojen pohjalta.

3.2.2 Harmaan talouden uhat, haitat ja torjunta Helsingissä

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginhallituksen tulee määritellä harmaan talouden torjunnan koordinoituvastuu kaupungin sisällä.*
- *harmaan talouden torjuntaohjetta tulee tiukentaa siten, että todistukset verojen ja eläkevakuutusmaksujen maksamisesta sekä eläkevakuutuksen ottamisesta vaaditaan sopimuskumppaneilta sopimuskauden aikana useammin kuin 12 kuukauden välein.*
- *hallintokuntien tulee hankintoja kilpailuttaessaan käyttää tarjousten vertailuperusteina aiempaa enemmän myös muita kriteereitä kuin hintaa.*

17.11.2011

- *hankintaosaamista ja tietoa harmaan talouden ongelmasta sekä sen torjunnasta tulee edelleen vahvistaa keskittämällä hankintoja ja kouluttamalla henkilökuntaa. Koulutusyhteistyötä poliisin ja muiden viranomaisten kanssa tulee jatkaa.*
- *Helsingin tulee yhdessä suurten kaupunkien kanssa vaikuttaa siihen, että harmaata taloutta ylläpitävää verotustietojen salassapitosäännöstöä muutetaan siten, että kunnat saavat verottajalta tarvittavat yrityskohtaiset tiedot ja että sosiaalivirasto saa sähköisen yhteyden verotustietojen suorakyselyyn asiakkaiden ajantasaisista pääoma- ja varallisuustiedoista toimeentulotuen myöntämistä varten*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (1.11.2011), että Khs päätti 8.6.2011 (§ 604) kehottaa talous- ja suunnittelukeskusta valmistelemaan talous- ja suunnittelukeskuksen johtosääntöön tarpeelliset muutokset niin, että harmaan talouden seurannan ja torjunnan konsernitason vastuu on talous- ja suunnittelukeskuksella. Kvsto hyväksyi johtosääntömuutoksen 12.10.2011 (§ 191).

Samalla Khs kehotti talous- ja suunnittelukeskusta valmistelemaan kaupunginhallituksen 17.11.2008 hyväksymän harmaan talouden torjuntaa kaupungin hankinnoissa koskevaan ohjeeseen sellaiset muutokset, joilla torjuntaa voidaan edelleen tehostaa. Esitys tuodaan kaupunginhallituksen päätettäväksi vuoden 2011 aikana. Uudistetussa ohjeessa tullaan huomioimaan, että todistukset verojen ja eläkevakuutusmaksujen maksamisesta sekä eläkevakuutuksen ottamisesta vaaditaan sopimuskuuppaneilta sopimuskauden aikana useammin kuin 12 kuukauden välein.

Khs päätti edelleen kehottaa virastoja, liikelaitoksia ja tytäryhteisöjä tehostamaan harmaan talouden torjuntaa hankinnoissaan ja ottamaan käyttöön asuntotuotantotoimikunnan 26.1.2011 § 9 kohdalla hyväksymät tiukennetut käytänteet siltä osin kuin ne soveltuvat kyseisten yksiköiden hankintoihin.

Kaupunginjohtaja päätti johtajistokäsittelyssä 12.10.2011 kehottaa kaupunkikonsernin kaikkia hankintayksiköitä hyödyntämään Tilaajavastuu.fi –palvelua harmaan talouden torjunnassa tilaajavastuulain mukaisten tietojen selvittämisessä. Tilaajavastuu.fi –palvelu on internetissä toimiva kotimainen erityisesti työn tilaajille suunnattu palvelu tilaajavastuulain edellyttämien tietojen selvittämisessä ja raportoinnissa.

Khs hyväksyi Helsingin kaupungin uuden hankintastrategian kokouksessaan 13.6.2011. Pienten ja keskisuurten hallintokuntien hankintoja keskitetään soveltuvin osin hankintakeskukseen. Hankintakeskus osal-

17.11.2011

listuu jatkossa aiempaa tiiviimmin näiden hallintokuntien hankintojen suunnitteluun, valmisteluun ja toteuttamiseen tai tuottaa hankintaan liittyvän palvelun kokonaisuudessaan. Hallintokunta päättää edelleen omista hankinnoistaan.

Kaupunginhallitus on tehnyt 17.1.2011 Valtiovarainministeriölle esityksen harmaan talouden torjuntaan liittyvien yritystietojen julkisuutta koskevan lainsäädännön muuttamisesta niin, että yrityskohtaisten verotustietojen luovuttaminen olisi hankinnan yhteydessä mahdollista viranomaisina ja veronsaajina toimiville kunnille.

Sosiaalivirasto toteaa (31.10.2011), että sosiaalivirasto toteaa ostopalveluiden osalta, että kaupungin tulisi ohjeistaa yhtenäinen menettely jossa ostopalvelusopimukseen liitetään ehto, että ostajalla on tarvittaessa mahdollisuus saada verottajalta yrityskohtaisia tietoja. Sosiaalityön asiakkaiden verotustietojen saatavuudessa tilanne on ennallaan ja sosiaalivirasto pitää edelleen tarpeellisena saada mahdollisuus verotustietojen suorakyselyyn.

Rakennusvirasto toteaa (28.10.2011), että rakennusvirasto tehostaa harmaan talouden torjuntaa lisäämällä erityisesti työmaiden valvontaa. Valvontaresursseja lisätään urakoitsijoiden tilaajavastuulain mukaisten veloitteiden noudattamisen valvontaan mm. henkilökortti- ja kulkupakäytäntöjen, urakoiden ketjuttamisen sekä aliurakoitsijoiden tilaajavastuulain mukaisten selvitysten tarkastamisen osalta.

Viraston hankintastrategiaa sekä rakennuttavien hallintokuntien kaupungin hankintastrategiaa täydentävä hankintastrategiaa valmistellaan tavoitteena niiden valmistuminen vuoden 2011 aikana.

Rakennusvirastossa hankintoja hoitavien henkilöiden osaamisesta on huolehdittu säännönmukaisella koulutuksella ja tätä tullaan jatkamaan.

Stara toteaa (31.10.2011), että Stara noudattaa toiminnassaan kaupungin hankintatoimintaa koskevia ohjeita ja säädöksiä mm. hankintakäsikirjaa, taloussääntöä sekä kaupunginhallituksen 17.11.2008 hyväksymää ohjetta harmaan talouden torjumiseksi kaupungin hankintojen yhteydessä.

Mm. tilaajavastuulain edellyttämien selvitysten toimittaminen on tarjouspyynnöissä asetettu tarjoajia sitovaksi ehdottomaksi vaatimukseksi. Mikäli vaatimus ei täyty, tarjoaja suljetaan pois tarjouskilpailusta

Henkilöstön yksilöintivelvoite koskee kilpailun voittanutta tarjoajaa ja tapahtuu työmaavaiheessa. Yksilöintivelvoite on asetettu tarjoajille vaatimukseksi jo tarjouspyyntöasiakirjoissa. Tämän veloitteen mukaisesti:

17.11.2011

- Työntekijän tiedot merkitään luetteloon (mm. nimi ja palkan maksava yritys), jonka jälkeen työntekijä saa kulkuluvan työmaalle. Työntekijän on pidettävä kulkulupaa mukanaan.
- Työmaalla työskentelevien henkilöiden on käytettävä työnantajansa kuvallista henkilötunnistetta, josta selviää työnantajan nimi ja se, onko henkilö työsuhteessa vai itsenäinen työsuorittaja. Kortti tulee kiinnittää työvaatetukseen niin, että se voidaan helposti havaita.
- Jos luetteloon merkitty ”palkan maksava yritys” on sopimussuhteessa olevan urakoitsijan aliurakoitsija, on aliurakoitsijan annettava tilaajalle tilaajavastuulain mukaiset selvitykset.
- Jos ulkomainen työntekijä on suomalaisen yrityksen palkkalistoilla, on hänellä automaattisesti lakisääteinen tapaturmavakuutus.
- Jos ulkomainen työntekijä on ns. lähetetty työntekijä, on yrityksen toimitettava vastaavat selvitykset suomen kielellä ja osoitettava selvitys riittävästä vakuutusturvasta, joka on vastaava, kuin mitä suomalaiselta työnantajalta edellytetään tapaturmavakuutuslain nojalla tapaturmien varalta.

Mikäli tarjoajan antama hinta on huomattavan alhainen muuhun hintatasoon nähden, on myös Staran edun mukaista pyytää selvitystä hinnoittelun perusteista.

Julkisten hankintojen kilpailuttaminen ja siihen saumattomasti kuuluva harmaan talouden valvonta vaatii toimialakohtaista erityisosaamista ja alan markkinoiden hyvää tuntemusta. Stara toimii omilla toimialoillaan tällaisena vastuullisena hankintayksikkönä ja huolehtii harmaan talouden valvonnasta ja terveen kilpailun ylläpidosta yhtenä osana omaa tuotantoaan. Aikaisemmin erillään toimineilla Staran osastoilla käytännöt vielä vaihtelevat, mutta niiden yhtenäistäminen on käynnissä. Harmaan talouden torjunnan resursointi tapahtuu hankintahenkilöstön asiantuntemuksen ja kouluttautumisen kautta. Lisäksi yhteistyö verottajan, RAKLI ry:n ja Rakennusteollisuus RT ry:n kanssa on tuonut hyödyllistä informaatiota käytännön toiminnassa huomioon otettavaksi.

Case:

- Staran pääurakoiman päiväkotia Rööperin työmaan sisäänkäynnillä Punavuorella on otettu käyttöön sähköinen kulunvalvonta: kulkuportti rekisteröi kaikki kulkijat. Näin varmistetaan, että työmailla liikkuu vain luvallista ja verovelvoitteensa hoitanutta väkeä. Portti avautuu vain henkilökohtaisella kulkukortilla tai pin-koodilla. Kulkutiedoista koostamme verottajalle raportit työnkuluista ja työntekijöistä, Rööperin vastaava työnjohtaja Matti Leinonen kertoo.

17.11.2011

3.2.3 Kaupungin arvojen ja eettisten periaatteiden toteuttaminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupungin tulee täydentää selvitystä eettisten periaatteiden toteutumisesta henkilöstö- ja sidosryhmäkyselyllä hyödyntäen samalla asiakaspalautteita.*
- *kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä tulee aktiivisemmin toteuttaa eettisiä periaatteita ja myös valvoa niiden noudattamista.*
- *hallintokuntien ja kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen tulee eettisten periaatteiden toteuttamisessa kiinnittää erityistä huomiota harmaan talouden torjuntaan sekä vaarallisten työyhdistelmien havaitsemiseen*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (1.11.2011), että johtamisen ja hallinnon keskeisten periaatteiden tarkistaminen on talous- ja suunnittelukeskuksessa valmisteilla. Esitys tuodaan kaupunginhallituksen konsernijaoston päätettäväksi vuoden 2011 aikana. Eettisen johtamisen koulutusta tytäryhteisöjen johdolle järjestetään vielä vuoden 2011 aikana.

Kaupunginhallitus hyväksyi (14.11.2011) uudistetut kaupunkikonsernin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeet, jotka talous- ja suunnittelukeskus on valmistellut yhdessä riskienhallinnan koordinaatioryhmän kanssa. Ohjeissa on ohjeistettu väärinkäytösten ehkäisyä ja tunnistamista sekä vaarallisten työyhdistelmien eriyttämistä. Tytäryhteisöille on järjestetty sisäisen valvonnan koulutusta. Riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta pidetään vielä kaksi koulutustilaisuutta vuoden 2011 aikana.

3.2.4 Asumisen ja maankäytön yhteistyö pääkaupunkiseudulla

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *Helsingin ja pääkaupunkiseudun yhteinen etu edellyttää, että seudulle luodaan yhteinen uusi maankäytön kehityskuva.*
- *Helsingin tulee olla aktiivinen segregaatio -ongelman yhteisessä tunnistamisessa ja torjunnassa MAL -ohjelmassa.*
- *Helsingin tulee yhteistyössä muiden pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa valvoa etuaan valtioon nähden siten, että kärkihankkeiden rahoituspäätöksiä ei tehdä irrallaan aiesopimuksesta.*
- *pääkaupunkiseudun kaupunkien tulee yhdessä edellyttää, että myös kehyskunnat toteuttavat MAL-ohjelman yhteisvastuullista asuntopolitiikkaa*

17.11.2011

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (2.11.2011), että uusi Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen aiesopimus maankäytön, asumisen ja liikenteen osalta tultaneen allekirjoittamaan keväällä 2012. Sopimusta valmistellaan tällä hetkellä seudun kuntien ja valtion välisissä neuvotte- luissa. Sopimuksessa linjataan periaatteet seudulliseksi yhteisvastuulli- seksi asuntopoliitikaksi sekä valtion ja kuntien tavoitteet ja sitoumukset seuraavan neljän vuoden ajalle. Sopimuksessa on tarkoituksena yhdis- tää asunto- ja tonttitarjonnan lisäämiseen tähtäävä aiesopimus sekä Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma, HLJ 2011.

MAL-neuvottelukunnan ohjauksessa työstetty Helsingin seudun kehi- tyskuva käsitellään Helsingin seudun yhteistyökokouksessa 15.11.2011, jolloin päätetään mahdollisista jatkotoimenpiteistä.

Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen toteutusohjel- man 2017 päivitys käynnistyi keväällä 2011. Tähän päivitettyyn raport- tiin sisällytetään aiesopimuksen seurantatiedot ohjelmakaudelta 2008 - 2011 sekä uusi aiesopimus. Raportti valmistuu keväällä 2012.

Kaupunkisuunnitteluvirasto toteaa (31.10.2011), että kaupunkisuun- nitteluvirasto on vaikuttanut aktiivisesti Helsingin seudun 14 kunnan maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) yhteistyöhön. Kaupunki- suunnitteluvirasto on yhdessä talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa mm. laatinut työohjelman 14 kunnan maankäytön kehityskuvalle. Kon- sulttivetoisesti laadittava kehityskuva "Rajaton metropoli" julkaistaneen puheenvuorona tämän vuoden puolella.

Pääkaupunkiseudun (4 kuntaa) yleiskaavoittajayhteistyötä on jatkettu suunnittelijatapaamisten myötä vuoden 2011 aikana. Kokouksiin on osallistunut myös Sipoon edustaja. Tavoitteena on luoda edellytykset pääkaupunkiseudun (4 kuntaa) yhteiselle maankäytön kehityskuvalle. Pääkaupunkiseudun maankäytön kehityskuva toimisi Helsingin uuden yleiskaavan taustamateriaalina. Saman yhteistyön puitteissa kaupunki- suunnitteluvirastossa oman kaavoituksen seurannan käyttöön laaditun arviointi- ja seurantatyökalun (KARVI) kehittämistä on jatkettu yhdessä Espoon ja Vantaan kanssa. Tavoitteena on laatia työkalun pohjalta pääkaupunkiseudulle yhteinen maankäytön vyöhykemalli, jota voidaan yhteisesti soveltaa maankäytön strategisen suunnittelun välineenä.

Östersundomin yhteisen yleiskaavan laadintaa on jatkettu yhdessä Vantaan ja Sipoon kanssa.

17.11.2011

3.2.5 Kaupungin kansainvälinen toiminta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginhallituksen tulee valmistella valtuuston päätettäväksi kansainvälisen toiminnan vaikuttavuutta osoittavat ja tuloksellisuutta kuvaavat mittarit ja niiden tulee olla mahdollisimman ajantasaisesti saatavilla.*
- *toimintakertomusohjeissa tulee täsmentää hallintokuntien kansainvälisen toiminnan raportointivelvollisuutta ja kehittää raportointia niin, että kansainvälisen toiminnan käytänteet, kokemukset ja kontaktit tulevat myös muiden hallintokuntien saataville*

Hallintokeskus toteaa (24.10.2011) mittareiden tilanteesta, että mittarit on valittu yhdessä tietokeskuksen kanssa ja hyväksytty kansainvälisen toiminnan ohjausryhmässä. Ensimmäinen raportti mittauksen tuloksista esitellään kansainvälisen toiminnan ohjausryhmälle 30.11.2011. Mittarit kuvaavat vuoden 2011 osalta Helsingin kansainvälisen toiminnan strategian toteutumista. Mittarit ovat sekä hallintokeskuksen kansainvälisen toiminnan että yleisemmin kansainväliseen toimintaan osallistuvien virastojen tuloksellisuutta kuvaavia. (Esim. vieraskielisten osuus kaupungin työntekijöistä, Helsingin kansainvälisen toiminnan strategian tavoite 1: monikulttuurinen metropoli). Mittarit helpottavat kaupunginvaltuuston tekemää kansainvälisen toiminnan arviointia ja ohjaavat toimintaa oikeaan suuntaan.

3.2.6 Kaupungin suhteet Euroopan Unioniin

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *hallintokuntien tulee arvioida EU -hankkeittensa tuloksia ja vaikuttavuutta jo suunnitteluvaiheessa. Arvioiden tulee olla myös muiden hallintokuntien käytettävissä.*
- *hakuperusteluissa tulee ilmoittaa, mitä strategianohjelman tai kansainvälisen toiminnan strategian kohtaa hanke edistää tai mihin se liittyy.*
- *EU-hankkeiden menojen ja tulojen tulee olla selvillä koko kaupungin tasolla, ei vain keskushallinnon talousarviomäärärahan osalta. Lisäksi on perusteltua edelleen laatia tilastokatsaus meneillään olevista EU-hankkeista*
- *ohjausryhmään tulee nimetä EU-edunvalvonnan ja hankevalmistelun koordinoinnista vastaava jäsen.*
- *EU-projektiopas tulee päivittää*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (3.11.2011), että EU-hankkeiden suunnitteluohjeita on muutettu suositusten suuntaiseksi.

17.11.2011

EU-hankkeiden määrärahaseurannan tarpeita on otettu huomioon Laske-hankkeessa, jossa määritellään ja otetaan käyttöön kaupungin uusi laskentajärjestelmä ulkoiseen ja sisäiseen laskentaan, käyttöomaisuuteen, laskutukseen sekä myynti- ja ostoreskontraan. Kansainvälisen toiminnan ohjausryhmässä on taloussuunnitteluosaston edustaja. EU-projektioppaan päivittäminen toteutetaan, kun Laske-järjestelmä on käyttöön otettu ja oppaan päivittämisessä voidaan huomioida järjestelmän vaatimat muutokset.

3.2.7 Kaupunkikonsernin ympäristöjohtaminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *Helsingin kaupunkikonsernille tulee asettaa ympäristötavoitteita ja niiden toteutumista tulee seurata.*
- *myös konserniyhtiöt tulee ottaa huomioon Helsingin kaupungin ympäristöjohtamisessa.*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (1.11.2011), että tytäryhteisöt raportoivat talous- ja suunnittelukeskukselle sekä ympäristökeskukselle ympäristöjohtamisen toimenpiteistään vuosittain tilinpäätöksensä yhteydessä. Ympäristöjohtamisen valmennuksia on laajennettu myös tytäryhteisöjen suuntaan yhteistyössä ympäristökeskuksen kanssa. Vuonna 2011 on ympäristöjohtamisen valmennuksia ja kehittämiskeskusteluja käyty Helsingin kaupungin asunnot Oy:n ja Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy:n kanssa. Vuoden 2011 lopulla käydään ympäristöjohtamisen neuvotteluita kaupungin konserniyhteisöjen kanssa ennalta sovitun suunnitelman mukaisesti. Yhtenä ympäristöjohtamisen vaihtoehtona tytäryhtiöille on tarjottu pääkaupunkiseudun kaupunkien yhdessä kehittämään Ekokompassi- ympäristöjärjestelmään liittymistä.

Ympäristökeskus toteaa (28.10.2011), että kaupungin strategiaohjelmassa sekä ympäristöpolitiikassa on asetettu merkittävimmät koko kaupunkikonsernia koskevat ympäristölinjaukset ja -tavoitteet. Ympäristökeskus edistää näiden toteuttamista monin keinoin, joita ovat esimerkiksi ympäristönsuojelun osa-alueiden ohjelmien koordinointi, lausunnot ja asiantuntija-apu kaupungin muille hallintokunnille sekä ympäristöjohtamisen valmennukset hallintokunnille ja tytäryhteisöille.

Ympäristöjohtamisen valmennuksia on muutaman vuoden ajan toteutettu ympäristöjohtamisen asiantuntijatyöryhmän laatiman suunnitelman mukaisesti. Vuosittain on järjestetty hallintokuntien johdolle ja ympäristöasiantuntijoille seminaareja ja työpajoja ympäristöjohtamisen eri teemoista. Vuoden 2011 teemoja ovat ilmastoasiat osana ympäristöjohtamista (seminaari) ja kestävä kehityksen budjetointi, hankintojen

17.11.2011

ympäristöasiat, energiansäästösuunnitelmat ja ympäristöpolitiikan viestintä (työpajat).

Suunnitelman mukaisesti ympäristöjohtamisen valmennuksia on laajennettu myös tytäryhteisöjen suuntaan. Vuonna 2011 on ympäristöjohtamisen valmennuksia ja kehittämiskeskusteluja käyty Helsingin kaupungin asunnot Oy:n ja Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy:n kanssa. Loppuvuodeksi on sovittu ympäristöjohtamisen neuvottelut lisäksi useiden kaupungin omistamien urheilu- ja liikuntahallien johdon kanssa. Yhtenä ympäristöjohtamisen vaihtoehtona tytäryhtiöille on tarjottu pääkaupunkiseudun kaupunkien yhdessä kehittämään Ekokompassi- ympäristöjärjestelmään liittymistä.

Kaupungin ympäristötavoitteiden seuranta tehdään vuosittaisessa kaupunginvaltuustolle esiteltävässä ympäristöraportissa. Strategiaohjelman ja ympäristöpolitiikan tavoitteiden lisäksi raportoidaan myös kaupungin talousarvion sitovien ympäristötavoitteiden toteutuminen. Vuoden 2010 ympäristöraportissa, joka esiteltiin valtuustolle 28.9.2011, raportoitiin aiempaa laajemmin myös tytäryhtiöiden ympäristöjohtamisesta, ympäristötavoitteiden toteutumisesta sekä hyvistä ympäristökäytännöistä. Tytäryhteisöjen ympäristöjohtamisen ja – raportoinnin kehittäminen jatkuu vuonna 2012.

3.2.8 Kaupungin jäsenmaksut

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginhallituksen tulee selvittää, ajaako Suomen Kuntaliitto riittävästi Helsingin etua ja mitkä ovat jäsenyydestä saadut hyödyt verrattuna Kuntaliiton korkeaan vuosittaiseen 1,6 miljoonan euron jäsenmaksuun. Ellei kokonaisyötyä pidetä riittävänä, tulee harkita mahdollisuutta erota Kuntaliitosta.*
- *järjestöihin liittyminen tulee kaikissa tapauksissa saattaa kaupunginhallituksen päätettäväksi. Siten hyväksytyt jäsenyydet tulevat otetuksi huomioon myös talousarviossa.*
- *jäsenmaksut tulee kirjata kirjanpitoon myös hallinnon läpinäkyvyyden varmistamiseksi kaupungin kirjausohjeiden mukaisesti.*
- *talousarviossa esitettyjen jäsenmaksujen toteuman seuranta tulee vastuuttaa esimerkiksi talous- ja suunnittelukeskukselle*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (8.11.2011), että kaupunginhallituksen keväällä antaman lausunnon mukaisesti valmistelua Kuntaliitosta eroamiseksi ei ole tarkoituksenmukaista käynnistää. Järjestöihin liit-

17.11.2011

tyminen ja jäsenmaksujen kirjaaminen on ohjeistettu arviointikertomuksen toteamusten mukaisesti.

Arviointikertomuksen kohta 3.3 Kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden arviointi

3.3.1 Kaupunkikonsernin omistajapolitiikka

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *tytäryhteisöraportoinnin kehittämistä tulee edelleen jatkaa.*
- *sijoitustoiminnan välineenä olevien yhteisöomistusten taroituksenmukaisuus tulee arvioida ja omistuksesta, joka ei palvele kaupungin toimintaa tai strategisia tavoitteita, pitää luopua silloin, kun se on perusteltua.*
- *kilpailutettujen tukipalvelujen toimivuus ja laatu tulee varmistaa tuottavuuden parantamiseksi*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (1.11.2011), että se on käynnistänyt eräitä omistajapoliittisten linjausten mukaisia tytäryhteisökohtaisia selvityksiä, joista keskeisimpänä Palmian organisaatiomuodon arviointiselvitys. Toimenpide-esitysten tekemistä on viivytännyt kuntalain kilpailuneutraliteettia koskevan lakimuutoksen lykkääntyminen.

3.3.2 Tytäryhteisöjen kansainvälinen toiminta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupungin kansainvälisen strategian tulee käsittää kaupunkikonserniin kuuluvat kansainvälistä toimintaa harjoittavat tytäryhteisöt.*
- *kansainvälistä toimintaa harjoittavat tytäryhteisöt tulee ottaa huomioon kansainvälisen toiminnan toteutussuunnitelman valmistelussa ja toiminta suunnitella niin, että mahdollisia lisäavustuksia ei tarvita.*
- *tytäryhteisöjen horisontaalista yhteistyötä myös kansainvälisen toiminnan osalta tulee lisätä silloin, kun se on tarkoituksenmukaista*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (1.11.2011), että kansainvälistä toimintaa harjoittavien tytäryhteisöjen kytkeminen nykyistä tiiviimmin osaksi kaupungin strategiaohjelman kansainvälisen toiminnan linjauksia ja kansainvälisen toiminnan toteutussuunnitelmaa otetaan yhteisesti arvioitavaksi hallintokeskuksen kansainvälisen osaston, tytäryhteisöjen sekä talous- ja suunnittelukeskuksen kesken. Alustava arviointi tehdään loppuvuodesta. Samassa yhteydessä selvitetään kansainvälistä

17.11.2011

toimintaa harjoittavien tytär yhteisöjen horisontaalista yhteistyömahdollisuudet ja uudet avaukset.

Arviointikertomuksen kohta 4 Muut arvioinnit hallinnosta ja taloudenhoidosta

Arviointikertomuksen kohta 4.1 Lasten ja nuorten psykiatriset palvelut (HYKS:iin keskittämisen vaikutukset)

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *sosiaaliviraston ja terveystakeskuksen on selkiytettävä lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen ja psykiatrian prosessit, lähetekäytännöt ja eri tahojen rooli ja vastuu hoidosta.*
- *kaupunginhallituksen tulee tuoda valtuustolle raportti mielenterveysasetuksen mukaisen työryhmän työn etenemisestä valtuustokauden loppuun mennessä.*

Terveystakeskus toteaa (27.10.2011), että työ palveluprosessien, lähetekäytäntöjen ja työjaon selkeyttämisestä on jatkuvaa ja tapahtuu lukuisissa terveystakeskuksen, sosiaaliviraston ja HYKS:n yhteisissä työryhmissä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman linjausten pohjalta. Tärkein ryhmistä on lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä. Ryhmän puheenjohtajuus on sosiaaliviraston perhepalvelujohtajalla.

Esimerkkejä em. kehitystyöstä ovat:

- Perheneuvolan uusi toimintamalli, jossa ensimmäiselle arviointikäynnille pääsee kahdessa viikossa yhteydenotosta. Tämä on lyhentänyt jonotusta.
- 6.9.2011 järjestetty sosiaali- ja terveystakeskuntien iltakoulu, jossa käsiteltiin em. yhteistyökysymyksiä ja todettiin tilanteen parantuneen.
- Erikoissairaanhoidtoa on kehitetty avohoitopainotteiseksi, mikä on vähentänyt osastohoidossa olevien potilaiden määrää. Hoidotakuu toteutuu.
- HYKS antaa jalkautuvaa konsulttiapua lastensuojelulaitoksiin.
- Puhelinkonsultaatioiden määrää on lisätty.
- Konsultaatiotapaamisia on alettu järjestää yhdessä lähetettävän tahon ja perheen kanssa.
- Työryhmissä työstetään tiettyjen potilasryhmien, kuten aktiivisuus-tarkkaavaisuushäiriön (ADHD), hoitopolkuja.
- HUS:n lasten- ja nuorisopsykiatrian sekä lastensuojelun kesken on järjestetty kaksi laajaa koulutustilaisuutta 17.5.2010 ja 24.10.2011.

17.11.2011

- Lastenpsykiatrialla ja perheneuvolalla on alueellisia yhteisiä koulutustilaisuuksia.
- Käytöshäiriöisille lapsille on kehitetty lastenpsykiatrian ja perheneuvolan kesken lasten ja vanhempien rinnakkaiset hoidolliset ryhmät.
- Lastensuojelun avohuollon ja psykiatrian poliklinikoiden kesken on kehitetty parityötä.
- Verkostoituvalla työotteella apua nuorten mielenterveyden ongelmiin tarjoava KASTE-rahoituksella toimiva JERI-hanke aloitetaan syksyllä 2011.
- Lastenneuvoloissa on aloitettu 4-vuotiaiden laajennettu terveystarkastus yhteistyössä päivähoidon kanssa (ns. HYVE 4v. -hanke). Syksyllä 2011 järjestetään 14 koulutustilaisuutta.

Mielenterveysasetuksen 6d §:n mukainen vuosittainen yhteistyökokous pidettiin 7.3.2011. Kokouksessa todettiin, että Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpanon yhteydessä perustettu Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä toimii asetuksen mukaisena yhteistyökokouksena. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman yhteydessä raportoidaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehityssuunnista valtuustolle. Tämän vuoksi mielenterveyslain mukaisen yhteiskokouksen erillisraportointi ei ole välttämätöntä.

Sosiaalivirasto toteaa (31.10.2011), että yhdessä todettuja nykytilanteessa olevia haasteita on lasten- ja nuorisopsykiatrian sekä perheneuvolan ja toisaalta lasten- ja nuorisopsykiatrian sekä lastensuojelun keskinäisissä käytännöissä. Yhteistyötä on tehty havaittujen ongelmakohdienten ratkaisemiseksi, ja kehittämistyötä tullaan jatkamaan sosiaalivirastossa ja yhdessä kumppaneiden kanssa.

Lapsiperheiden palvelujen vastuualueen strategisena tavoitteena on, että lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen järjestämistä selkeytetään edelleen ja vaikutetaan eri toimijoiden hoitovastuiden ja yhteistyökäytäntöjen määrittelyyn.

Mielenterveysasetuksen (1247/1990) 6 pykälän mukainen monihallintokuntainen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä ohjaa ja koordinoi eri hallintokuntien yhteistyötä ja työnjakoa. Työryhmän eri asiakasryhmiin erikoistuneet alatyöryhmät ovat jatkaneet työskentelyään. Seuraava lasten ja nuorten hyvinvointiryhmän yhteistyökokous pidetään 10.11.2011. Työryhmä jatkaa tarkastuslautakunnan osoittamien kehittämiskohteiden yhteistä työstämistä.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (3.11.2011), että mielenterveysasetuksen mukainen ensimmäinen vuosittainen yhteistyökokous pidet-

17.11.2011

tiin 7.3.2011. Kokouksessa todettiin, että Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpanon yhteydessä perustettu Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä toimii asetuksen mukaisena yhteistyökokouksena.

Tämä monihallintokuntainen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä ohjaa ja koordinoi eri hallintokuntien yhteistyötä ja työnjakoa. Työryhmän eri asiakasryhmiin erikoistuneet alatyöryhmät ovat jatkaneet työskentelyään. Seuraava lasten ja nuorten hyvinvointiryhmän yhteistyökokous pidetään 10.11.2011. Työryhmä jatkaa tarkastuslautakunnan osoittamien kehittämiskohteiden yhteistä työstämistä.

Edelleen talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että työ palveluprosessin, lähetekäytäntöjen ja työjaon selkeyttämisestä on jatkuvaa ja tapahtuu useissa terveyskeskuksen, sosiaaliviraston ja HYKS:n yhteisissä työryhmissä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman linjausten pohjalta.

Arviointikertomuksen kohta 4.2 Palveluseteli Helsingin suun terveydenhuollossa ja palveluasumisessa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *palvelusetelillä onnistutaan saamaan palveluille lisää tuottajia kasvavan kysynnän tilanteessa. Parhaiten se soveltuu tuotteistettaviin palveluihin, joissa asiakkaalla on mahdollisuus aidosti tehdä valintoja. Asiakkaiden todelliset valinnan mahdollisuudet tulee selvittää palvelusetelin arvoa määritettäessä.*
- *sosiaaliviraston on järjestettävä palveluasumisen laadun valvonta niiden palvelusetelituottajien osalta, jotka eivät ole sopimustuottajia.*
- *ennen palvelusetelien käyttöönottoa on syytä luoda valmiiksi sähköinen järjestelmä (portaali) kyseiselle palvelulle. Portaalien tulee, palvelusta ja sen laajuudesta riippuen, olla kansallisia, sektorikohtaisia tai alueellisia siten, että järjestelmän sisällöstä ja rahoituksesta vastaavat myös palvelusetelituottajat*

Terveyskeskus toteaa (27.10.2011), että ensimmäiset palvelusetelit terveyskeskuksen suun terveydenhuollossa annettiin 18.4.2011. Syyskuun 2011 loppuun mennessä oli annettu 5085 palveluseteliä, ja niihin oli sidottu n. 1,8 Me.

Palvelusetelilain mukaan kunta on rekisterinpitäjä palvelusetelitoiminnassa. Tällä hetkellä terveyskeskuksen suun terveydenhuollon henkilökunta siirtää manuaalisesti potilaittain terveyskeskuksen potilastietojär-

17.11.2011

jestelmään yksityishammaslääkärien tekemien toimenpiteiden hammaskohtaiset tiedot yksityishammaslääkärien toimittamista paperisista dokumenteista. Myös laskujen oikeellisuuden tarkastaa terveyskeskuksen suun terveydenhuollon henkilökunta. Manuaalista tietojen käsittelyä tarvitaan lisäksi palveluntuottajien laillistus-, vero- ym. todistusten läpikäyntiin, yksityishammaslääkäreiden hinta- ym. tietojen ylläpitämiseen kaupungin nettisivuilla sekä sidotun rahan seurantaan. Näin ollen suun terveydenhuollon kliinisen koulutuksen omaavan henkilökunnan työpanosta suuntautuu huomattavassa määrin hallinnolliseen työhön. Suurten kaupunkien yhteisellä ostopalvelutoiminnan sähköistämishankkeella on tarkoitus luoda sähköinen prosessi, jossa em. vaiheet voitaisiin hoitaa tietoteknisesti ilman manuaalisia vaiheita.

Terveyskeskuksen ja sosiaaliviraston palvelusetelipilotit päättyvät 30.6.2012.

Sosiaalivirasto toteaa (31.10.2011), että sosiaalivirasto jatkaa palveluasumisen laadun valvontaa laatimiensa suuntaviivojen mukaisesti.

Sosiaalivirasto toteaa palveluasumisessa käytettävän palvelusetelin osalta, että sosiaaliviraston, terveyskeskuksen ja talous- ja suunnittelukeskuksen tietotekniikkaosaston selvitystyö sähköisen järjestelmän kehittämiseksi jatkuu. Hankkeelle on nimetty ohjausryhmä ja hankeryhmä. Palvelusetelitoiminnan kokeilu jatkuu sosiaalivirastossa. Toistaiseksi kokeiluun osallistuvien asiakkaiden määrä on ollut pieni.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (4.11.2011), että Espoon, Helsingin, Kouvolan, Oulun, Tampereen, Turkun ja Vantaan kaupungeilla on käynnissä palvelusetelin ja ostopalvelujen edellyttämien tietojärjestelmäratkaisujen yhteishanke, jossa on käynnissä määrittelyvaihe. Helsingin osalta hankkeeseen osallistuvat yhteistyössä sosiaaliviraston, terveyskeskuksen ja talous- ja suunnittelukeskuksen tietotekniikkaosaston edustajat. Hankkeen tavoitteena on löytää uusia palveluseteliprosesseja helpottavia ja nopeuttavia toimintamalleja, tehdä niitä tukevien tietojärjestelmäratkaisujen vaatimusmäärittelyt, luoda uutta arkkitehtuurimallia, jolla useiden kaupunkien ja mahdollisesti valtionhallinnon toimijoiden ja järjestelmien kokonaisuus voi toimia sekä selvittää miten palvelusetelin sähköistetyn kokonaisprosessin toimintamallit ja hyödyt siirretään ostopalvelujen hallintaan. Kaupunkien tavoitteena on myös löytää kumppani valtionhallinnosta ja sitä kautta ratkaista toteutuksen omistajuus ja löytää alusta, jonne tietojärjestelmäratkaisujen tarjoamat uudet sähköiset palvelut sijoitetaan siten, että ne voidaan tarjota kaikkien Suomen kuntien käyttöön.

17.11.2011

Arviointikertomuksen kohta 4.3 Omaishoito ja omaishoidon tuki

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *ikäntyneen tai vammaisen hoito kotona on usein inhimillisin vaihtoehto. Se on myös taloudellista, koska omaishoidon avulla voidaan siirtää raskaampien ja kalliimpien hoitopalvelujen käyttöä myöhemmäksi. Omaishoidon tukitoimia tulee kehittää edelleen niin, että vaativampaa hoitoa tarvitsevien omaishoitajien jaksamista tuetaan mm. heidän vapaapäiviensä käyttöä edistämällä ja hoidettavien päivätoimintaa kehittämällä*

Sosiaalivirasto toteaa (31.10.2011), että vanhusten omaishoidossa jatkuu palveluseteli-kokeilu, joka antaa mahdollisuuden valita nykyistä joustavammin vapaapäivän hoitopaikan. Omaishoitajien jaksamista tuetaan lisäämällä edelleen päivätoimintaa. Sosiaalivirasto on alkanut valmistella mahdollisuuksia ns. lakisääteisten vapaapäivien viettoon niin, että puoliset voivat viettää ne yhdessä.

Omaishoito on valittu yhdeksi sosiaaliviraston vuoden 2012 kärkihankkeista, jolla omaishoidon toimintaedellytyksiä pyritään parantamaan monin myöhemmin tarkentuvien tavoin. Sosiaalivirasto on käynnistänyt vanhusten palvelujen vastuualueen ja terveyskeskuksen kotihoidon yhteisen Lauttasaaren asiakaslähtöinen palveluverkko –hankkeen, jossa kehitetään keinoja tukea omaishoitoperheiden arjessa selviytymistä mm. palveluohjauksen ja henkilökohtaisen budjetin avulla.

Arviointikertomuksen kohta 4.4 Erityistä tukea tarvitsevien asuminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *oleellinen tekijä asunto-ongelmiin pääkaupunkiseudulla ja varsinkin Helsingissä on asumisen kalleus ja pienasuntojen puute. Helsingin tulee kiinnittää tähän erityistä huomiota ja toimia yhteistyössä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa niin, että saataisiin kohtuuhintaisia asuntoja myös sellaisille henkilöille, varsinkin nuorille, jotka eivät enää tarvitse tuettua asumista.*
- *palvelu- ja tukiasuminen on taloudellisesti edullisempaa kuin laitoshoidon. Siksi laitospalveluista hoidosta tulee siirtyä mahdollisuuksien mukaan asumistyyppisiin hoitoratkaisuihin, kuitenkin niin, että laitoshoidon tarvitseville on riittävästi hoitopaikkoja.*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (2.11.2011) asuntojen puutteen, että tämän hetkisen tiedon perusteella on arvioitavissa, että Helsin-

17.11.2011

gin seudun kunnissa alkaa tänä vuonna yhteensä 10 450 asunnon rakentaminen, joista ara-vuokra-asuntoja on noin 2 400. Koko seudun ara-vuokratuotannon osuus on noin 23 % kokonaistuotannosta. Pääkaupunkiseudulla ara-vuokratuotannon osuus on noin 25 prosenttia ja Kuuma-kunnissa noin 15 prosenttia. Asuntomarkkinoille tulevien nuorten asuntotilanne on paljolti riippuvainen yleisen asuntomarkkinatilanteen kireydestä. Erillisten nuorisoasuntojen lisäksi nämä nuoret ovat tyypillisin hakijaryhmä myös tavanomaisin ara-vuokra-asuntoihin.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa palvelu- ja tukiasumisesta, että ikääntyvien palveluja kehitetään edelleen monipuolisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä. Hoitoketjujen toimintaa tehostetaan sekä sujuvuudesta huolehditaan HUS:n, terveyskeskuksen ja sosiaaliviraston yhteistyönä. Vanhusten palveluissa laitospaikkojen vähentämistä ja palveluasumispaikkojen lisäämistä valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti on jatkettu. Toimenpiteiden ansiosta Helsinki on lähestynyt valtakunnallista suositusta.

Sosiaalivirasto toteaa (31.10.2011), että sosiaalivirasto on jatkanut vanhusten palveluissa laitospaikkojen vähentämistä ja palveluasumispaikkojen lisäämistä valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti. Toimenpiteiden ansiosta Helsinki on lähestynyt valtakunnallista suositusta (31.8.2011 laitoshoidon peittävyys yli 75 v kohti Helsinki 4,2 %; suositus 3 %). Henkilöstön osalta osaamista on edelleen parannettu niin, että tarvittava hoito on paremmin saatavilla eri palvelumuodoissa.

Rakennusvalvontavirasto toteaa (31.10.2011) pienasuntojen puutteesta, että virasto on tehnyt syyskuussa 2011 selvityksen rakennushankkeista, joissa on myönnetty poikkeaminen asemakaavassa määrätystä asuntojen keskipinta-alavaatimuksesta. Vaatimus on, vuokra- ja tuettua rakentamista lukuun ottamatta, pääsääntöisesti ollut, että huoneistojen keskipinta-alan tulee olla 75 m². Selvitys osoitti, että vaatimuksesta oli kahden vuoden aikana poikettu 28 kohteessa, joissa on yhteensä 1848 asuntoa. Näissä kohteissa on siis hyväksytty suunnitelmat, jotka johtavat pienempien asuntojen rakentamiseen kuin kaupungin keskikokovaatimus. Hyväksyntä on perustunut kaupunginhallituksen tai kaupunkisuunnittelulautakunnan myöntämiin poikkeamispäätöksiin, tai vähäisempien poikkeusten osalta asia on ratkaistu osana rakennuslupaharkintaa.

17.11.2011

Arviointikertomuksen kohta 4.5 Työvoimapula ja työllistäminen – kohteena nuoret ja maahanmuuttajat

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *Helsingin tulee yhteistyössä seudun kuntien kanssa lisätä painostusta valtion suuntaan ammatillisten- ja korkeakoulupaikkojen vapauttamiseksi sääntelystä seudun oppilaitoksissa, jotta henkilöstöä saadaan tulevaisuudessa niihin ammatteihin, joihin on odotettavissa työvoimapula.*
- *työpaikkahakuilmoituksissa ja muussa rekrytoinnissa tulee korostaa työntekijöiden mahdollisuutta käyttää omia kykyjään ja taitojaan ja erityisesti mahdollisuutta kehittymiseen ja etenemiseen suuren työnantajan palveluksessa.*
- *maahanmuuttajien ja nuorten työmarkkinaintegraatioon kannattaa panostaa ja se tulee nähdä investointina, joka pitkällä tähtäimellä lisää talouden kantokykyä.*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (8.11.2011), että opetustoimen vuoden 2012 talousarviossa on varauduttu 7 270 opiskelijaan ammatillisessa koulutuksessa, joka on vuoden 2011 opiskelijamäärän tasolla. Koulutuspaikat on suunnattu työelämän tarpeiden mukaisesti. Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan laajennuksen vuosien 2011–2012 aikana mahdollisesti saatavat uudet koulutuspaikat pyritään toteuttamaan vuonna 2012. Lisäkustannukset katettaisiin kaupungin vastaavan suuruisilla valtionosuustuloilla. Lisäksi ammatillisen koulutuksen ohjaavaan ja valmistavaan koulutukseen sekä maahanmuuttajien valmistavaan koulutukseen on pyritty varaamaan aloituspaikat järjestämisluvan puitteissa ilman koulutuspaikkaa jääville nuorille.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa lisäksi, että vuoden 2012 talousarviossa on varattu 0,4 milj. euroa enemmän määrärahaa kuin vuonna 2011 opetustoimen taloudelliseen kehykseen nuorten työpajatoimintaan ensisijaisesti 15–19-vuotiaille perusasteen jälkeen vaille jatko-opiskelupaikkaa jääneille helsinkiläisille nuorille noin 4-6 kuukaudeksi. Talousarviossa 2012 on lisäksi edelleen kohdennettu 2,0 milj. euroa maahanmuuttajien työmarkkina-aseman parantamiseen liittyviin hankkeisiin.

Henkilöstökeskus toteaa (1.11.2011), että se vastaa kaupunkitasoisesta rekrytointiprosessista ja sen kehittämistä. Kaupungin Helmintran henkilöstöosuudessa rekrytointiprosessi on kuvattu ja ohjeistettu kaupungin linjausten mukaisesti. Sivustolle on koottu rekrytointiin liittyvät ohjeet ja laaja valikoima rekrytointia helpottavia työkaluja.

Keskeisimmät rekrytointia linjaavat ohjeet ovat Henkilöstöhankinnan periaatteet, Kaupungin työpaikoista ilmoittaminen ja työpaikkailmoituk-

17.11.2011

sen laatiminen (nykyinen Työpaikoista ilmoittaminen -ohje) sekä Maahanmuuttajan palvelukseen ottaminen. Kahta ensimmäistä ohjetta ollaan juuri ajantasaistamassa. Kaikissa ohjeissa korostetaan yhdenvertaisuuden periaatteen noudattamista, jolloin kahdesta ansioltaan tasa-vertaisesta hakijasta tehtävään tulee valita aliedustettuun, kuten esim. maahanmuuttajat, ryhmään kuuluva. Myös kielitaitovaatimusten tulee nousta työtehtävien sisällöstä.

Henkilöstökeskus koordinoi kaupunkitasoista työllisyydenhoidon toimintaa. Sekä maahanmuuttajat että nuoret ovat työllisyydenhoidon toiminnan painopisteryhmiä. Kaupunki on jatkanut kaupunginhallituksessa vuonna 2007 hyväksytyin kehittämisohjelman mukaista toimintaa. Kaupunki tarjoaa vuosittain kattavan valikoiman palveluja työttömille henkilöille. Sekä nuorille että maahanmuuttajille on koko palvelukokonaisuuden lisäksi käytettävissä myös omia erityispalveluja.

Palkkatuetuun työhön varattiin vuodelle 2011 5,0 miljoonaa euroa lisärahoitusta käytettäväksi alle 35-vuotiaiden tukityöhön. Nuorten tukityöllistämistä on toteutettu tämän vuoden ajan yhteistyösopimuksen mukaisesti suuntaamalla sovittu osuus kohderyhmän mukaiseen työllistämiseen. Nuoria on työllistetty monipuolisiin työtehtäviin kaupungin eri virastoihin ja liikelaitoksiin. Vain nuorille suunnattuja työllisyydenhoidon palveluja ovat lisäksi opetusviraston alaiset nuorten työpajat ja nuorisosiainkeskuksen toteuttama yksilöllinen tuki työharjoittelussa olevalle nuorelle.

Kaupunki on myös edistänyt maahanmuuttajien varhaisen vaiheen työllistymistä tarjoamalla työharjoittelusta ja palkkatukityöstä muodostettua 6 kk + 6 kk-mallia suoraan kotoutumiskoulutuksesta tuleville maahanmuuttajille. Palvelua toteutetaan vuoden 2011 talousarviossa olevalla, valtion ja pääkaupunkiseudun kaupunkien välisen maahanmuuttajien aiesopimuksen toteuttamiseen varatulla ylimääräisellä määrärahalla. Mallin piiriin otetaan vuosittain 100 kotoutumiskoulutuksesta tulevaa maahanmuuttajaa, joille tarjotaan harjoittelun ja tukityön lisäksi kielikoulutusta ja uravalmennusta.

Arviointikertomuksen kohta 4.6 Taidekasvatus lasten ja nuorten kasvun tukena

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *taidekasvatuskursseja tulee lisätä ja monipuolistaa siten, että kaikille luokka-asteille on tarjolla mielekäästä taidekasvatusopetusta.*
- *koululaisten tulee voida matkustaa päiväliikenteessä opettajan johdolla julkisen liikenteen välineissä maksutta koulutyöhön kuuluvilla matkoilla.*

17.11.2011

- *on tarkoituksenmukaista, että Helsingin kaupungilta avustuksia saavien taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten tulee toimittaa kulttuurikeskukselle lain tarkoittamat arviointitulokset koulutuksestaan ja sen vaikuttavuudesta*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (3.11.2011), että koululaisten maksuton matkustaminen julkisessa liikenteessä edellyttää matkakustannusten korvaamista Helsingin seudun liikenne – kuntayhtymälle. Maksuttoman matkustamisen käyttöönotto merkitsisi palvelutason nostoa ja kaupungin toimintamenojen kasvua. Kaupunginvaltuuston 10.11.2010 talousarvion yhteydessä hyväksymän tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelman tavoitteena on asukaskohtaisten palvelukustannusten alentaminen. Uusien maksuttomien palvelujen tarjoaminen on ristiriidassa valtuuston asettaman tavoitteen kanssa.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että lasten ja nuorten kulttuuripalvelujen tuottamisessa on lähtökohtana se, että alueellinen sijainti tai perheen taloudellinen tilanne ei ole este kulttuuriin perehtymiseen.

Opetusvirasto toteaa (4.11.2011), että keväällä opetuslautakunnan lausunnossa on todettu, että koulujen kulttuurisuunnitelma antaa hyvän pohjan kaikille kouluille kehittää toimintaansa. Myös koulujen kerhotoimintaan panostaminen on yksi tapa lisätä koulujen taito- ja taideaineiden tarjontaa.

Helsingin kulttuurikeskus ja opetusvirasto ovat julkaisseet lokakuussa 2011 Kulttuurin käsikirjan opettajille tukemaan koulujen kulttuurityötä. Julkaisun teemoista järjestetään myös koulutusta opettajille. Opetusvirasto järjestää maaliskuussa 2012 Ylipormestarin oppilaskuntapäivät, joilla päätetään kaupunginjohtajan johdolla opetusviraston myöntämää 550 000 euron hankerahoituksesta koulujen ja oppilaitosten yhteisöllisyyttä tukeville kulttuurihankkeille. Lapset ja nuoret tuovat kokoukseen kaupungin päättäjille myös kannanottoja kulttuurista. Koulujen kerho- ja harrastetoimintaa on pystytty lisäämään ja kehittämään tarkoitukseen saaduilla valtionavustuksilla, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman erillISRahoituksella sekä positiivisen diskriminaation määrärahoilla.

Kulttuurikeskus toteaa (1.11.2011), että se on mukana kahden opin- näytetyön toteuttamisessa, jotka selvittävät taiteen perusopetuksen vaikuttavuutta, sen arviointia ja sisältöjä vuoden 2012 avustuspäätösten tueksi.

17.11.2011

Arviointikertomuksen kohta 4.7 Liikuntaviraston talouden ohjaus

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *liikuntaviraston talousyksikön tulee selvittää, millaista tukea osastot siltä tarvitsevat, ja järjestää toimintonsa sen mukaisesti.*
- *liikuntaviraston osastojen keskeiset taloushallintoon liittyvät prosessit tulee kuvata ja niiden vastuuhenkilöt nimetä.*
- *liikuntaviraston tulee järjestää koulutusta taloushallinnon tehtävissä työskenteleville.*
- *tilintarkastajan esittämät suositukset tulee toteuttaa ensi tilassa*

Liikuntavirasto toteaa (31.10.2011), että virasto on ryhtynyt liikuntalautakunnan antaman lausunnon mukaisiin seuraaviin toimenpiteisiin. Liikuntaviraston talousyksikkö jatkaa yhteistyötä ja tapaamisia osastojen kanssa. Uuden laskentajärjestelmän tuomista muutoksista tiedotetaan ja niistä järjestetään koulutusta. Samoin kassakoulutusta jatketaan edelleen. Asiakaskyselyn palautteet otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä.

Taloussihteerin toimen tultua avoimeksi tehtävän kuvausta ja vaativuuksia on täsmennetty vastaamaan nykytilanteen vaatimuksia.

Kaupungin taloushallintopalvelun Talpan asiakasvirastona liikuntavirasto on osa yhteisiä taloushallinnon prosesseja, jotka on kuvattu. Asiakasvirastojen prosessivastaavat henkilöt on nimetty Talpan ja liikuntaviraston välisessä palvelusopimuksessa. Uuden laskentajärjestelmän käyttöönotto voi muuttaa prosesseja, jolloin niitä pitää tarkastella ja päivittää.

Liikuntavirasto työskentelee jatkuvasti tarkastushavaintojen parissa asioiden kehittämiseksi. Tarkastusvirasto on toteuttanut vuoden 2011 alkupuolella liikuntaviraston taloushallintoa käsittelevän tarkastuksen ja sisäisen tarkastuksen toimisto on ilmoittanut toteuttavansa vastaavan tarkastuksen loka-joulukuun 2011 aikana. Kun näiden tarkastusten tulokset saadaan viraston käyttöön, antavat ne varmasti osaltaan hyvän pohjan taloustoiminnan kehittämiseksi.

Arviointikertomuksen kohta 4.8 Tilaja-tuottajamalli kaupungin rakennuttamisessa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *tilaja-tuottajamallin perustamiselle asetetut tavoitteet eivät näytä vielä toteutuneen. Talous- ja suunnittelukeskuksen*

17.11.2011

- on käynnistettävä rakennuttamisen tilaaja-tuottajamallin tavoitteiden toteutumisen arviointi vuoden 2012 aikana.*
- *rakennuttamisen ja kaupunkitekniikan tilaamisen osaaminen tulee varmistaa mm. riittävällä koulutuksella.*
 - *rakennusviraston ja Staran on yhdessä edelleen kehitettävä tilaaja-tuottajamalliaan toimivammaksi. Yleisten töiden lautakunnan ja teknisen palvelun lautakunnan tulee myös osallistua tähän yhteistyöhön.*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (8.11.2011), että vuoden 2012 aikana tullaan tekemään Staran (rakentamispalvelu) perustamisen arviointi. Lisäksi vuonna 2012 tehdään tilakeskuksen perustamisen toinen arviointi, josta sovittiin tilakeskuksen perustamisen valmistelun yhteydessä lokakuussa 2005. Samassa yhteydessä tehdään rakennuttamisen tilaaja-tuottajamallin arviointi.

Rakennusvirasto toteaa (28.10.2011), että rakennusvirasto tulee käynnistämään vuonna 2012 tilaajatuottajamallin kehittämishankkeen yhteistyössä Staran kanssa. Hankkeeseen osallistuvat myös yleisten töiden lautakunta sekä teknisen palvelun lautakunta.

Rakennuttamisen ja kaupunkitekniikan tilaamisen osaaminen varmistetaan jatkuvalla osaamisen kehittämisellä mm. siten, että henkilökunta suorittaa kansallisella tasolla sertifioitun pätevöittävän koulutusohjelman (RAP ja RAPS).

Stara toteaa (31.10.2011), että Stara järjestää vuosittain tilaajavirastojen kanssa kehityskokouksia, joissa yhteistyötä sekä tilaaja-tuottajamallin toteutumista käydään läpi sekä sovitaan menettelytavoista. Myös lautakuntatasolla on tehty yhteistyötä: yleisten töiden lautakunnan ja teknisen palvelun lautakunnan yhteinen kokous pidettiin keväällä 2011.

Arviointikertomuksen kohta 4.9 Sisäiset vuokrat

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *tilakeskuksen tulee huolehtia siitä, että kaupungin kaikki tilat ovat kaupungin kokonaisedun kannalta optimaalisessa ja kustannustehokkaassa käytössä.*
- *ennalta määrättyyn omakustannushintaan perustuvan sisäisen vuokran tulee kattaa rakennuksen kunnossapidosta, tontinvuokrasta ja peruskorjauksista aiheutuvat kustannukset. Kertyvät vuokratulot tulee käyttää rakennusten kunnossapitoon, jotta voidaan välttyä korjausvastuiden ja velan muodostumiselta.*

17.11.2011

- *tilakeskuksen tulee tiedottaa hallintokunnille vuokranmääräytymisperusteista ja tilojen hallintaa ohjaavasta kaupungin kokonaisedusta.*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (8.11.2011), että talousarvioissa varaudutaan vuosittain ohjelmoituihin korjauksiin. Korjausinvestointien määrä voi siten vaihdella runsaastikin eri vuosien välillä. Kaupungin kestävässä kiinteistönpidossa on olennaista säilyttää rakennusten käytökelpoisuus ja arvo pitkällä aikavälillä.

Kiinteistövirasto toteaa (31.10.2011), että tilakeskuksen tavoitteena on kaupungin tilankäytön tehostaminen yhteistyössä hallintokuntien kanssa. Vuoden 2011 aikana on hallintokuntien kanssa käynnistetty toimenpiteet kaupungin tilojen saattamisesta nykyistä tehokkaampaan käyttöön. Tavoitteena on yhteistyössä hallintokuntien kanssa tehdä tilojen käytön kehittämissuunnitelmat etenemisprosessineen sekä kehittää näihin liittyvät yhteiset mittarit, joilla edistetään konkreettisesti hallintokuntien tilojen käytön tehostumista.

Lisäksi tavoitteena on vuoden 2012 aikana laatia alueelliset tilankäytön pitkän aikavälin kehittämissuunnitelmat, joiden mukaisesti luovutaan järjestelmällisesti sellaisista kaupungin omistamista rakennuksista ja osakemuotoisista tiloista, joiden omistaminen ei ole kaupungin toimintojen kannalta tarkoituksenmukaista. Edelleen tavoitteena on saattaa rakennus- ja tilaomistus pitkällä aikavälillä sellaiselle tasolle, että kaupungilla on taloudelliset edellytykset huolehtia omistamansa rakennus- ja tilakannan kunnan ja käyttöarvon säilymisestä.

Kaupungin talousarvion 2011 laatimisohejeissa on hallintokunnille annettu ohjeeksi varautua käytössään olevien tilojen vuokrien korottamiseen enintään 0,5 %:lla. Sisäinen tilavuokra kertoo kuitenkin vain nykytilanteen sekä aiemmin tehtyjen investointien vaikutukset sisäisiin tilavuokriin. Sisäisillä tilavuokrilla katetaan tilakeskuksen käyttömenot poistoi-neen sekä tuottotavoitteet pääomalle. Merkittävät korjausvastuisiin ja korjausvelkaan liittyvät investoinnit ja näihin liittyvät rahoituspäätökset tehdään kuitenkin kaupungin talousarvion valmisteluvaiheessa ja viimemainitussa kaupunginvaltuustossa.

Tilakeskuksen ja hallintokuntien säännöllisissä asiakastapaamisissa käydään läpi vuokrien määräytymisperusteita tilakeskuksen asiakaspäälliköiden toimesta.

17.11.2011

Arviointikertomuksen kohta 4.10 Vuokra-asuntojen vuokrausperiaatteet

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kiinteistöviraston asunto-osaston tulee edelleen jatkaa sähköisen asiointin kehittämistä.*
- *kaupungin on pyrittävä lisäämään vuokra-asuntojen tarjontaa ja kiertonopeutta.*
- *kaupungin tulee ensi tilassa ryhtyä toimenpiteisiin savuttomien vuokra-asuntojen tarjoamiseksi.*
- *asuntolautakunnan tulee selvittää mahdollisuudet kehittää hyvään asumiseen liittyvä yhtiökohtainen palkitsemisjärjestelmä*

Kiinteistövirasto toteaa (31.10.2011), että tällä hetkellä 96 % vuokra-asuntohakemuksista vastaanotetaan sähköisesti, näistä 35 % kaupungin keskitetyn sähköisen asiointipalvelun kautta. Sähköisten palvelujen merkittävimpiä uudistuksia vuonna 2011 ovat luottotietokyselyn integraatio asukasvalintajärjestelmään sekä vuokralaisille tarkoitetun asunonvaihtopalvelun uudistaminen.

Asuntotuotantotoimisto rakennuttaa uustuotannon kaupungin kiinteistöyhtiöille ja vuoden 2012 alusta perustettavalle Helsingin kaupungin asunnot Oy:lle. Tulevan uustuotannon määrä on riippuvainen tonttien tarjonnasta ja osittain myös rakentamisen suhdannetilanteesta. Viime vuosina uustuotannon määrä on vaihdellut vuodesta toiseen. Vuonna 2010 valmistui 186 asuntoa, tänä vuonna valmistuu yhteensä 302 asuntoa ja arvio ensi vuodelle on 251 asuntoa. Uustuotannon määrässä ei ole saavutettu kaupungin asettamia tavoitteita. Asuntojen tarjonnan ja kiertonopeuden lisäämiseksi ei näytä olevan tehokkaita keinoja käytettävissä. Tilannetta vaikeuttaa edelleen se, että käytännössä kaupunki on nykyisin ainoa valtion tukemien säänneltyjen vuokra-asuntojen tuottaja. Tilannetta vaikeuttaa lisäksi arava-asuntojen vähäinen vaihtuvuus.

Helsingin kaupungin asunnot Oy aloittaa toimintansa vuoden 2012 alussa ja tulee omistamaan kaikki kaupungin ara-asunnot. Helsingin kaupungin asunnot Oy päättäne tulevaisuudessa kohteidensa savuttomuudesta. Asunto-osasto tulee edelleen huolehtimaan kohteiden markkinoinnista ja asukasvalinnasta.

Asuntolautakunta käsitteli kokouksessaan 18.1.2011 asukkaiden palkitsemisjärjestelmää vastatessaan valtuustoaloitteeseen. Asuntolautakunta totesi, että ”Ottaen huomioon asunnonhakijatilanteen pitkäaikainen asuminen kaupungin asunnossa ei ole itseisarvo. Ensisijaisena ja kaikkia osapuolia hyödyttävänä palkitsemisvaihtoehtona voisi olla määräajoin annettava remonttipaketti omaehtoiseen korjaukseen.” Asunto-

17.11.2011

lautakunta ei siis kannattanut laajapohjaista asumisen palkitsemisjärjestelmää. Kaupungin kiinteistöyhtiöissä ei ole tällä hetkellä käytössä kanta-asiakasohjelmia tai palkitsemisjärjestelmiä. Asukkaiden palkitsemisen toteuttaminen jää Helsingin kaupungin asunnot Oy:n harkittavaksi.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (2.11.2011), että asunto-osaston kehittämistyön johdosta kaksisuuntainen sähköinen asiointi on mahdollista vuokra-asuntojen hakuprosessissa.

Vuokra-asuntojen tarjonnasta pyritään huolehtimaan tontinluovutusten ja oman asuntotuotannon keinoin. Myös uudessa lausuntokierroksella olevassa MA-ohjelmassa vuokra-asuntotavoitteet on pidetty korkeina. Asukasvaihtuvuus on asuntomarkkinoiden kireyteen liittyvä kysymys. Vuokra-asuntojen tuottamisen lisäksi on huolehdittava riittävästä ns. välimuodon asuntojen, kuten asumisoikeus- ja hitas-asuntojen tuottamisesta. Näiden kohtuuhintaisten asuntojen riittävä tuotanto mahdollistaa luontevan asumisuran vuokra-asunnoista omistus- ja asumisoikeusasuntoihin.

Helsingin kaupungin asunnot Oy on aloittanut yhtiönä toiminnan ja vuoden 2012 alussa kaupungin ara-vuokra-asuntojen omistajuus siirtyy Heka Oy:lle. Toimintakäytäntöjen yhtenäistäminen ja kehittäminen on aiempaa paremmin mahdollista tämän muutoksen jälkeen. Asuntolautakunta on käsitellyt savuttomien vuokra-asuntojen toteuttamista viikoksi huhtikuussa 2011 ja todennut, että savuttomien vuokra-asuntojen toteuttaminen tulisi aloittaa kokeiluluonteisena ja kokemusten jälkeen tehdään päätökset käytännön laajentamisesta.

Arviointikertomuksen kohta 4.11 Kaupungin omistamien pienkiinteistöjen hallinta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *tilakeskuksen tulee tehostaa sellaisten pientalokohteiden myyntiä, jotka ovat kaupungille taloudellisesti epäedullisia, ja joille ei ole suunnitteilla kaupungin omaa käyttöä.*
- *tilakeskuksen ja kaupunkisuunnitteluviraston tulee selvittää keinoja pientaloja koskevien asemakaavamuutosten nopeuttamiseksi, jotta kiinteistöjen käyttötarkoitusten mukaisiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä mahdollisimman nopeasti.*

Kiinteistövirasto toteaa (31.10.2011), että kaupungin omiin palvelutarpeisiin nähden tarpeettomien ja säilytettäväksi tarkoitettujen pientalojen myyntitoimintaa on toteutettu pitkään. Myynnin estäväksi ongelmaksi muodostuu varsin usein se, ettei muuten myyntikelpoinen pien-

17.11.2011

talo sijaitse asemakaavallisesti luovutuskelpoisella tontilla, vaan esim. puistoalueella tai muulla erityisalueella. Tällöin ennen kohteen myymistä asemakaavaa tulee muuttaa. Kaavamuuotos saattaa joskus kestää vuosia. Kiinteistöviraston ja kaupunkisuunnitteluviraston on etsittävä yhteistyössä uusia keinoja nopeuttaa muusta toiminnasta vapautuvien kohteiden saattamista myyntikelpoiseksi.

Kaupunkisuunnitteluvirasto toteaa (31.10.2011), että viraston asemakaavaosasto ja kiinteistöviraston tilakeskus ovat yhteistyössä selvittämässä menettelyjä pienkiinteistökannan rationaaliseen käyttöön. Tilakeskus selvittää osaltaan mahdollisuudet kiinteistöjen myymiselle, ja yhdessä kiinteistöviraston tonttiosaston ja kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston kanssa tehdään linjaukset tarvittavista käyttötarkoituksen muutoksista joko kaavamuuotoksena tai poikkeamismenettelynä sekä maapohjan luovutusmuoto eri vaihtoehtojen pohjalta. Asemakaavoitusprosessin nopeuttamista yleensä maankäyttö- ja rakennuslain mahdollistamissa puitteissa selvitetään erikseen osana asemakaavaosaston toiminnan kehittämistyötä.

Arviointikertomuksen kohta 4.12 Kaupungin kuljetuspalvelut ja niiden ympäristövaikutukset

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupungin tulee edelleen jatkaa kuljetuspalveluiden ympäristövaikutusten vähentämiseen liittyvää työtä strategioiden ja toimintaohjelmien mukaisesti.*
- *kaupunginhallituksen tulee huolehtia kaupungin logistiikan kokonaisvaltaisesta kehittämisestä esimerkiksi rakentamispalvelun johdolla.*
- *kaupunkikonsernin kuljetusten ympäristövaikutuksiin liittyvän tiedon keruu tulee ohjeistaa talous- ja suunnittelukeskuksen ja ympäristökeskuksen toimesta hallintokuntia ja konserniyhteisöjä velvoittavaksi*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (10.11.2011), että talous- ja suunnittelukeskus teki 2010–2011 perusselvityksen, jonka tavoitteena oli tuottaa eri virastoista tietoa kuljetusten analyysia ja kehittämistä varten. Selvityksessä käytiin lävitse keskeisiä kuljetuksiin vaikuttavia virastoja, joita olivat Stara, Palmia, terveyskeskus, sosiaalivirasto, opetusvirasto, nuorisoasiainkeskus, liikuntavirasto, pelastuslaitos, hankintakeskus ja hallintokeskus.

Tehdyssä esiselvityksessä ehdotettiin seuraavia jatkoselvityskohteita: (1) varasto- ja postikuljetusten kustannusten laskentamallin kehittäminen, (2) henkilökuljetusten kustannusten laskentamallien ja kustannus-

17.11.2011

ten vertailu, (3) kaupungin kuljetusten ympäristövaikutusten mallintaminen, (4) kuljetusten hallinnan koordinoituvastuun keskittäminen ja (5) kuljetuksiin liittyvien kustannusten eri tekijöiden ja kohdentamisperiaatteiden määrittely.

Stara toteaa (31.10.2011), että Stara huomioi hankinnoissa ympäristöasioita siten, että tarjouspyyntöjen laadinnassa huomioidaan sekä ympäristö- että energiatekijät kokonaistaloudellisesti tehokkaimman ratkaisun löytämiseksi.

Kalustoinvestoinnit pyritään pitämään sellaisella tasolla, että tuotannollista tehokkuutta voidaan nostaa kilpailukyvyn ylläpitämiseksi ja jotta asetetut ympäristövelvoitteet voidaan toteuttaa. Samoin kalusto- ja laitehankinnoissa kiinnitetään huomiota kaluston käyttöasteeseen. Vanhaa kalustoa korvataan monikäyttöisemmällä kalustolla, jonka tuotto on vähemmän kausisidonnaista.

Case:

Stara hankkii kaupungin autot. Tällä hetkellä noin 5 % kalustosta on kaasukäyttöisiä. Maakaasu vaihtui biokaasuun, kun Helsinki siirtyi käyttämään vähäpäästöistä biokaasua kaupungin autoissa 17.10., kun Gasum aloitti biokaasun ohjaamisen kaasuverkkoon. Kaikki kaupungin kaasuautot busseja lukuun ottamatta siirtyvät käyttämään biokaasua, Asko Forsberg sanoo. Tavoitteena on edistää vähäpäästöisyyttä kaupungissamme, yksikönjohtaja Asko Forsberg Staralta kertoo.

Biokaasu on orgaanisesta materiaalista hajottamalla syntyvää kaasua. Sitä valmistetaan uusiutuvista raaka-aineista kuten kotitalouksien, kaupan ja teollisuuden biojätteistä. Sen ilmastovaikutus on selkeästi tavanomaisia polttoaineita pienempi. Biokaasun käyttöönotto tarkoittaa huomattavaa pakokaasupäästöjen vähenemistä, sillä biokaasun päästöt ovat vain noin 25 % maakaasun päästöistä.

Ympäristökeskus toteaa (28.10.2011), että liikenteen ympäristöhaittojen vähentäminen kuuluu ympäristökeskuksen keskeisiin tehtäviin. Ympäristökeskus mm. koordinoi kaupungin ilmansuojeluohjelmien sekä viiden vuoden välein laadittavien EU:n ympäristömeludirektiivin mukaisen meluselvitysten ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmien laatimista ja toteuttamista.

Kaupungin kuljetuspalveluiden ympäristövaikutusten selvitystarve tuli esille tarkastuslautakunnan vieraillessa ympäristökeskuksessa 4.10.2010. Ympäristökeskuksen suunnitelmiin kuuluu laatia vuonna 2012 esiselvitys kaupungin kuljetuspalveluiden ympäristövaikutuksista. Selvitys tehdään yhteistyössä mm. Staran, HKR:n, Tukutorin ja Pal-

17.11.2011

mian kanssa. Tavoitteena on kaupungin kuljetusten ympäristövaikutusten vähentäminen ja kaupungin logistiikan kehittäminen. Kehittämistehävä tapahtuisi luontevasti esimerkiksi rakentamispalvelun johdolla.

Ympäristökeskus toteaa lisäksi, että liikenne- ja viestintäministeriö on aloittanut liikennepoliittisen selonteon laatimisen. Huhtikuussa 2012 valmistuvaa selontekoa varten tehdään valtiontasoinen selvitys logistiikan kehittämisestä. Selvitystä varten on perustettu kolmen hengen selvitysmiehistö.

Arviointikertomuksen kohta 4.13 Kaupungin sisäiset muuttokustannukset

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *muutto- ja väistötilakustannukset ovat merkittävä menoerä ja siksi niitä tulee seurata tarkemmin esimerkiksi kustannuspaikoittain ja hankenumeroittain hallintokuntien kirjanpidossa.*
- *muuttoihin liittyvää ohjeistusta tulee lisätä*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (8.11.2011), että kaupunginhallituksen arviointikertomuksesta 9.5.2011 antaman lausunnon mukaan kaupunginhallitus piti tärkeänä, että muutto- ja väistötilakustannuksia minimoidaan. Hallintokuntien muutto- ja väistötilakustannuksia ohjaavat yleiset taloussuunnittelun ohjeet kuten raamiohjaus ja taloussarviohjaus. Kaupunginhallitus ei pitänyt tarkoituksenmukaisena, että ohjeistusta ja hallinnollisia tehtäviä lisätään palvelujen tukitoiminnassa, jota jo ohjataan muilla ohjauskeinoilla. Talous- ja suunnittelukeskus ei tämän perusteella ole lisännyt muuttoihin liittyvää ohjeistusta.

Stara toteaa (31.10.2011), että Staran käyttämä sisäisen laskennan järjestelmä mahdollistaa muutto- ja väistötilakustannusten seuraamisen mm. tilausnumeroilla tai projektinumerolla. Isoimpia muuttoja seurataan tarvittaessa erillään.

Arviointikertomuksen kohta 4.14 Palmian toiminnan arviointi

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *Palmian tavoitteiden tulee olla haasteellisia ja ne tulee asettaa sellaiselle tasolle, että ne kannustavat kehittämään toimintaa*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (1.11.2011), että asetettavien tavoitteiden haasteellisuus arvioidaan vuosittain talousarvion yhteydessä.

17.11.2011

Palmia toteaa (12.10.2011), että Palmian johtoryhmä on elokuussa 2011 päivittänyt strategisen tulokortin sisältöä ja sen mittareiden tavoitteita vuodelle 2012.

Arviointikertomuksen kohta 4.15 Yhteistyösopimus kulttuuritehdas Korjaamo Oy:n kanssa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *toiminta-avustuksen myöntäminen ei saa olla riippuvainen sopimuskumppanin taloudellisesta tilanteesta.*
- *tilakeskuksella ei voi olla velvollisuutta tehdä yhteistyösopimuskumppanin ehdottamia muutostöitä käyttämällä investointibudjetissaan varattuja määrärahoja. Vuokralaisen sopima alkuperäinen vuokra ei ole enää voimassa ja nykyinen vuokrasopimus päättyy vuonna 2013.*
- *kaikki tuet, joita jaetaan avustuksen luonteisesti, tulee esittää läpinäkyvästi*

Kiinteistövirasto toteaa (31.10.2011), että tarkastuslautakunnan esille nostama asia on tärkeä ja tarkastuslautakunnan kantaa toivotaan noudatettavan hallintokunnissa nykyistä paremmin.

Kulttuurikeskus toteaa (1.11.2011), että Korjaamon tuki kuuluu lautakunnan hyväksymien avustusten piiriin. Avustusten käsittelyn yhteydessä otetaan huomioon keskuksen menotileiltä sopimuksen mukaan maksettava vuokraosuus.

Arviointikertomuksen kohta 4.16 Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginhallituksen tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin kaikkien arviointikertomuksessa esitettyjen epäkohtien ja suositusten johdosta*

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa (8.11.2011), että tähän raporttiin kootun informaation perusteella kaupunginhallitus voi arvioida arviointikertomuksen pohjalta toteutettuja toimenpiteitä.